

Europese Unie wordt (g)een wereldmacht

In het brute machtsspel dat internationale politiek soms is, komt de Europese Unie geregeld flink wat kracht tekort. Dat werd pas nog gedemonstreerd door de Russische president Poetin, die de toenadering tussen Oekraïne en Europa efficiënt aan diggelen sloeg. Toch mocht het Europese buitenlandbeleid recent ook twee stevige pluimen op zijn hoed steken.

DIRK DE WILDE BRUSSEL

Een krachtig beleid tegenover derde landen is al lang een zwak punt in de Europese constructie. Daarom werd zo'n vijf jaar geleden gestart met een nieuw systeem: een Hoge Vertegenwoordiger (zeg maar minister van Buitenlandse Zaken) van de Unie, ondersteund door een eigen diplomatieke dienst (de 'Dienst voor Extern Optreden').

De Britse Catherine Ashton is de eerste Hoge Vertegenwoordiger en kreeg al heel wat kritiek te slikken. Ze kiest voor een ietwat teruggetrokken houding en moest nog volop bouwen aan de Europese diplomatieke dienst. Daardoor wordt ze meestal overschaduwd door de ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten. Geregeld werd er zelfs vrij openlijk met haar gespot.

Enkele maanden geleden mocht Ashton echter een eerste stevig succes boeken, met een vredesakkoord tussen de Serven en de Kosovaren. Een tweede succes werd een paar weken geleden geboekt, met het interimakkoord over het Iraanse nucleaire programma. Ashton wordt alom geprezen voor de manier waarop ze in die twee zeer delicate en zeer emotionele dossiers een uitweg vond.

Nabuurchap

Maar Vladimir Poetin maakte dus al snel een eind aan het feestje. De topontmoeting tussen de leiders van de Europese Unie en zes oostelijke burens werd een flop. Poetin wil dat landen

als Oekraïne met Rusland verbonden blijven en enige afstand houden tot Europa.

Met zijn olie- en gasvoorraad heeft Poetin natuurlijk een bijzonder krachtig instrument in handen, maar toch heeft Europa de mislukking ook wat aan zichzelf te wijten. Binnen de Europese Unie bestaat er immers verdeeldheid over het zogenoemde nabuurschapsbeleid, het beleid dat gevoerd moet worden tegenover buurlanden als Oekraïne.

Interne verdeeldheid is altijd datgene wat de Europese Unie het meest schaadt, zeker in relaties met derde landen. Grootmachten als China, Rusland of de VS zullen, om hun wil door te drijven, niet aarzelen om in te spelen op de verdeeldheid binnen de Europese Unie. Dat geldt voor het buitenlands beleid, voor het handelsbeleid, voor het beleid inzake de uitbreiding van Europa... Denk maar aan de aarzelande houding van Europa tegenover de toetreding van Turkije tot de Unie.

Structureel kampt Europa met diverse handicaps die een krachtig buitenlandbeleid onmogelijk maken: verdeeldheid tussen de lidstaten, geen gemeenschappelijk leger, geen olievoorraden of andere economische hefbooms om andere landen onder druk te zetten.

Het beleid van Ashton bestaat dan ook nagenoeg volledig uit 'diplomatiek overleg': praten, praten en nog eens praten. Machtsvertoon zoals Vladimir Poetin of Barack Obama kunnen demonstreren, zit er in Europa niet echt in. En dat degradeert de EU in de ogen

van velen tot een tweederangsspeler.

Toch mag Europa niet zomaar weggelachen worden. Kijk maar naar wat er de afgelopen dagen in de straten van de Oekraïense hoofdstad Kiev gebeurde. De bevolking protesteert heftig tegen het feit dat president Viktor Janoekovitsj liever aanpapt met Rusland dan met Europa. Voor veel Oekraïners zou een betere band met Europa veel heilzamer zijn dan een band met Rusland. Zij vrezen dat de relatie met Rusland vooral de machthebbers ten goede komt, via het geld uit olie en gas.

Model

De Europese Unie blijft een politiek en

economisch model dat aantrekkingskracht heeft. Het is immers het rijkste continent, met de kleinste ongelijkheid tussen rijk en arm, en een democratie, met de daaraan verbonden voor- en nadelen.

Bovendien blijkt steeds meer dat geen enkel land nog een echte grootmacht is. President Poetin toont zich wel stoer, maar veel vrienden heeft Rusland niet en de economie is er nagenoeg volledig afhankelijk van de grondstoffen. De Verenigde Staten lijden enorm onder het NSA-afluister-schandaal en blijken volledig onmachtig te zijn in het Midden-Oosten. China staat op politiek vlak nog zwak op het internationale toneel. Met dit alles

vergeleken, hoeft Europa nog niet al te beschaamd te zijn.

Het is natuurlijk afwachten hoe het Europese buitenlandbeleid zal evolueren. Over enkele maanden vinden er Europese verkiezingen plaats die moeten uitwijzen in welke mate de Europese burgers nog een sterkere Europese samenwerking wensen.

Nadien zijn heel wat personen toe aan vervanging: Raadsvoorzitter Herman Van Rompuy, Commissievoorzitter José Manuel Barroso en Hoge Vertegenwoordiger Catherine Ashton zijn eind volgend jaar aan het einde van hun mandaat. Het is aan hun opvolgers om het Europese schip door het internationale mijnenveld te sturen.

Doet Duitse 'GroKo-Deal' het land verlinksen?

In het recente Duitse regeerakkoord tussen CDU/CSU en SPD slaagde de laatste partij erin heel wat van haar speerpunten door te drukken. Zo krijgen kinderen van niet-Duitse oorsprong binnenkort recht op een dubbele nationaliteit, komt er een minimumloon van 8,50 euro en wordt het pensioenstelsel hervormt. Volgens docent Internationale Politiek Dirk Rochtus schuift de Duitse politiek daarmee flink op naar links. Politicoloog Henrik Vos, daarentegen, beschouwt de 'GroKo-Deal' vooral als 'oude wijn in nieuwe zakken'.

JAN WALRAVEN BRUSSEL

Na meer dan een maand onderhandelen ligt er een nieuw Duits regeerakkoord op tafel. CDU/CSU en SPD raakten het eens over wat op sociale media de "GroKo-Deal" (deal van de grote coalitie, nvdr.) wordt genoemd. Volgens Duitse media schuift Duitsland met die nieuwe coalitie naar links op.

Op 22 september 2013 besliste de Duitse kiezer dat bondskanselier Merkel (CDU) haar coalitie van CDU, CSU en FDP niet kon verder zetten. De liberale FDP bleef onder de kiesdrempel en verdween dus uit de Duitse Bondsdag. Merkels Union (gemeenschappelijke fractie van CDU en de Beierse zusterpartij CSU, nvdr.) moest dus op zoek naar een nieuwe coalitiepartner. Op 21 oktober werden er onderhandelingen

aangeknoopt met de SPD. Enkel de sociaaldemocraten konden immers een min of meer overtuigend verkiezingsresultaat voorleggen.

Na een maand van harde onderhandelingen ligt er nu een regeerakkoord op tafel. Enkel de achterban van de SPD moet het akkoord op 14 december nog goedkeuren. De partijtop van SPD is echter vrij zeker van zijn stuk. De sociaaldemocraten slaagden er immers in om heel wat van hun verkiezingsprogramma in het akkoord te krijgen. De drie grootste koerswijzigingen komen er op vraag van SPD.

Dubbele nationaliteit

Ten eerste krijgen kinderen van niet-Duitse oorsprong vanaf volgend jaar recht op de dubbele nationaliteit. Tot nu toe moesten in Duitsland geboren kin-

deren van buitenlandse ouders op hun 23ste kiezen voor één enkele nationaliteit. Dat model werd door de rood-groene regering Schröder ingevoerd in 1998. Voor 1998 konden enkel kinderen met een Duitse moeder of vader aanspraak maken op de Duitse nationaliteit. De CDU was in die periode met succes de grote tegenstander van een dubbele nationaliteit en zamelde vijf miljoen handtekeningen in tegen de invoering ervan. De partij van Merkel laat dit oude strijdpunt nu voor het eerst los.

Dirk Rochtus, docent Internationale Politiek aan Thomas More Antwerpen en KU Leuven, verwacht nu felle kritiek vanuit de christendemocratische achterban. "Veel leden van de CDU/CSU zien de invoering van de dubbele nationaliteit als een capitulatie", zegt Rochtus. Volgens Hanco Jürgens, onderzoeker aan het Duitsland Instituut van de Universiteit van Amsterdam, hoeft Merkel echter niet te vrezen voor grote electorale gevolgen. "De discussie rond de dubbele nationaliteit kende zijn hoogtepunt op het einde van de jaren negentig, maar sindsdien is er heel wat veranderd. Weinig Duitsers maken er nog zo'n principiekwestie van als toen", stelt Jürgens. Een dubbele nationaliteit en loyaliteit wordt niet meer gezien als een echt probleem. "Enkel wanneer de Turkse premier Erdogan zich mengt in

de Duitse discussie als woordvoerder van 'zijn' Turkse Duitsers, ontstaat er nog wel wat wrevel bij sommige Duitsers", besluit Jürgens.

Binnenlandse consumptie

Ten tweede voert Duitsland een algemeen geldend wettelijk minimumloon van 8,50 euro per uur in. Het wettelijk minimumloon vormde het speerpunt in de verkiezingscampagne van de SPD. De ingreep moet de binnenlandse consumptie aanzwengelen, iets wat de belangrijkste Europese handelspartners van Duitsland graag zien komen. Tegen 2017 moet dit minimumloon in de hele Bondsrepubliek gelden.

Ten derde wordt het pensioenstelsel hervormd. Daardoor kunnen Duitsers vanaf 63 jaar met pensioen, op voorwaarde dat ze 45 actieve beroepsjaren kunnen voorleggen. Op vraag van de CDU wordt ook de "Mütterrente" ingevoerd. Dat houdt in dat het pensioen van moeders die voor 1992 een kind kregen, verhoogd wordt. Op die manier wordt hun pensioen gelijkgesteld aan dat van moeders die na 1992 bevielen en in die periode recht hadden op een langere periode van ouderschapsverlof.

Verlinksing

Volgens Rochtus zijn de drie beleidswijzigingen exemplarisch voor de verlinks-

ing van het beleid. Professor Hendrik Vos (Universiteit Gent) is echter van oordeel dat er uiteindelijk niet zo heel veel verandert: "Met de SPD erbij wordt er iets meer nadruk gelegd op solidariteit, maar al tijdens de vorige regeerperiode onder Merkel was er sprake van de binnenlandse consumptie te bevorderen." De meer linkse koers die de Duitse media ontwaren, nemen we volgens Vos dus het best met een korrel zout. "Een linkse Duitser is nog altijd rechtser dan een linkse Fransman", meent hij.

Uit verschillende hoeken klinkt het dat de nieuwe beloftes wel heel veel zullen kosten: zo'n 23 miljard euro. Om dat te bekostigen rekent het kabinet op continue economische groei. Wanneer de Duitse economische motor echter zou gaan sputteren, zal er naar extra inkomsten gezocht moeten worden. Dan komt al snel een belastingverhoging ter sprake, en dat is niet naar de zin van de trouwe CDU-kiezer.

Voor het EU-beleid voorspelt professor Vos vooral meer van hetzelfde. Duitsland zal binnen de EU blijven pleiten voor strikte begrotingsdiscipline. In het regeerakkoord staan er ook geen welomlijnde Europese plannen. Rochtus wijst er bovendien op dat de SPD het Europese beleid van Merkel altijd gesteund heeft vanuit de oppositie.